

წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების* ლატარისთვის.

* ჭარბულ დრამატულის საზოგადოების საგანგებო კრება, რომელიც 18 მაისისათვის იყო დანიშნული, გადაიღო 31 მაისისათვის.

* ხუთშაბათს, 14 მაისს, დღის 10 საათიდან ტფილისის სათავადანბნაურო სასწავლებელში შეგროვდა 400 კაცამდე თავად-აზნაურობა, რადგან ამ დღეს სასწავლებელში დანიშნული იყო ყმაწვილების გიმნაზიური ვარჯიშობა. ამ სკოლაში გიმნაზიის მასწავლებლად არის თავ. ვ. გელდენანშვილი, რომელსაც, როგორც დამსწრე საზოგადოება დარწმუნდა, დიდი უნარადღობა მიუძღუვა თავის საქმისთვის. თავად-აზნაურობა დიდად კმაყოფილი დარჩა ყმაწვილების სიძარბის და მოხდენილის ვარჯიშობით.

* ოფიციალურ ცნობებდგანა სრას, რომ 1—8 მაისში ტფილისში კიდევ ავად გამხლარა: ხუნაიტი—5 და შავის სახელი—2 კაცი. ამ დროს განმავლობაში გადამღებ ავადმყოფობითი კი არაივნ გარდაცვლილა.

* 20 თებერვლიდან 10 მაისამდე ნოვოროსისკის გზატკეცილზედ 17,900 კაცი შეშობდა. ამთავან ავად გახდა სხვა-დასხვა ავადმყოფობით—856 კაცი, რომელთაგანაც 158 კაცი სახადით გახდა ავად და 41 გარდაიცვალა კიდევ. ამ ემად მუშებს უკვე თავთავიანთს სახლებში ჰგზავნიან.

* სოფ. ხობა (ხუცაძის მახრა): დავა ვახუშტის, ტყე შეიშომა ფრთხილია და ქურდ-ბაკაციებიც შეიშინენ ჩვეულებრივს რაინდულის შეამოსითა. ეს ვაგბატონები ისე არხეიან დასერიანობენ ჩვენს მილანში, რომ აღარაგის ვერდებინ. აი სხვათა შორის ჩვენს საფლავში რა ამბავი მოხდა: წარსულ თვისის შეარჩევილები და თხუთმეტი ცხენი ყველა რჩეულ-რჩეული მოიპარეს, მაგრამ ვერც ერთი ვერ იქნა აღმოჩენილი. ამ გარემოებამ ჩვენი ბოქალური ძალიან დააფურცლა, მაგრამ ამარ...

* გაზეთს „К.В.В.В.З.“-ს დღევანით ატყობინებენ ნოვოროსისკიდან, რომ 14 მაისს ნოვოროსისკში მასულა

დღია. კარგად შეგნებული მაქვს ისიც, რომ სწორედ ამ ბრძოლით და კიდლით შესაძლია ცნობიერების აღორძინება და საზოგადო საქმის წესის, ნაყოფიერი მიმდინარეობა, მაგრამ ვერ გამოიგია—რად და რისთვის მოახერხეს თავს ოპოზიცია ჩვენ სოფელში აზნაურობის ურჩავლეთობას, რომელმაც აქამოდღამ „ოპოზიციის“ სახელიც-კი არ იცოდა...

ამისთანა ოპოზიცია, როგორც სხვაგან, წარმატებულს ქვეყნებს, არსებობს, სრული თანაგრძობის ღირსია, დიდი ნაყოფიერებას, ხოლო ისეთს ოპოზიციას, რომელსაც საგნად აქვს ბრძოლა თითოეულის კაცის და არა აზრის და მიმართულების წინააღმდეგ, ზარალი და უნების მიტარება მოსდევს. ეს წლებადღეს საბანკო კრებულად აშკარად აღმოჩნდა. ამა კარგად დააკვირდით ამ კრების სურათს: მტრობა, შური, უსამართლო შილი—

გენერალი ანენკოვი. ამ ემად გზას აკეთებენ ვაგრაზისა, სოკისა, სუფსის და ჯუბუცკენ.

15 მაისს პოლიციელმა შატროვმა შეიშომა შუშის მტოფორული ქირბალიანადე ულუ ქურბალი-ალი-ბან-ოლო, რომელსაც ბავ-გადუღელი ჩი მიჰქონდა. დანაშაუდს საღვთო გაუხრბრას და იქაც აღიფინ რამდენიმე ცალი ჩაი. ქურბალი-ბან-ოლო გამოძიებულს ვადს-კეს-

ნავეესა

თ. მისევე ვასტანგის ქე მასაბდს კრთის თავისა სიტყუაში ქართულადს სიტყა: „ქე მომასისესი...“ მოკრე დღეს რუსულადს სიტყა: „Я ИЗВОЛИТЬ СКАЗАТЬ“-ო.

კრთის ამის გამომოსა გაცეს სიტყა: — კურ აღდა ჭკუაგავისათვის ვკურბატეობა არ ჩამოურთოვავ და ამის თქმის არ ჩამდგარ და რა რთავდა ბატონურად დაზარაობს: „ქე მომასისესი...“ „Я ИЗВОЛИТЬ“-ო... მასმარდას ბეშქეღება, როგა აღდა ჭკუაგავის კვარგების ახდას და თითონ დახეზუასო!

სახელდახელო

(ყბად-ასალები და წყალ-წასალები ამავეი)

სწორედ დიდი ღვაწლი წამიძღვრა წინ უსხელო ბროშოურის ავტორმა თავის მეცადინეობით, რომ შეავსო ცოცხალი ჩვენს რედაქტორს, თ. ი. გ. ჭკუაგავის, არა მარტო საზოგადო საშაბისის სარბილედ, არამედ თეთი ლიტერატურაშიაც. პო და რა რომ არაფერს არა ჰგავდა, ბატონებო! საითაც მიიხედავ, ყველგან ილია ჭკუაგავზე ბატონ-კაცურად გამოკითხება. რომელ საჭკუაგავსაქვს-კაცი დასახელებით, სულ ილია ჭკუაგავზე და სულ ილია ჭკუაგავზე. ამ მწერლობაში ხომ ვადაწყოლოდა ერთ უზარმაზარ ვეშაბად და თითო ოროლა ჩვენი თანამოძმის მტერი არაივნ არ-კი სინამს ოც-და-თხუთმეტის წლის მამილზედ. ეს სწორედ მოსათემნი არ არის. ამისთანა ბატონობას უთოვად ბოლო უნდა მოეცოდ. არა, მართლაც, რასა ჰგავს, თქვენი კრებით, რა გულ-ქვაობა! ვითომ ძნელი იქნებოდა, რომ თავი-

აი რა გვატებთ თვალ-წინ!... მე-სამე საბანკო კრებულზე, ამაღლებდა დღეს, თვით კრების თავსმადობარმე პირდაპირ აღნიშნა ეს საშუაბო გარემოება და წარმოსთქვა, რომ კრებაში განხეთქილება სუფევსო. თუ სადამდე მივდა განხეთქილება, ეს ერთმა ორატორმა განმარტა: მისამ და ერთმა იქონიერი, თორემ დავიკლებითო... თვებრის დარბაზში ტა-შის კერა გაისმა, ბევრს სიამოვნებით გული აუტოვდა და ბევრმა კიდევ სიტყვიერობად თავი ჩაქინდა. მაგრამ რად მოხდა ვერ?—განა შიშობა და ერთობა ქართველობისათვის ისეთი ახალი მოძღვრება, რომ ერთი ნაწილი კრებისა სიხარულით აადღევდას და მეორე სიტყვიერად დასწავს?—სრულიადც არა. აქ სა-ქე იმაშია, რომ აწინდელი ჩვენებრი ოპოზიცია უკანონო ქმნილებად აღიარებულა და წინააღმდეგადაა და წინააღმდეგის კაცის ნაძალადევა ნაყოფია. მთელმა თურნა-გაზე-

სი ადგილი მწერლობაშიაც, საზოგადო საქმეებშიაც, ადგეს და სხვის დადებითი რა დიდი რამ არის, ბეჩა! რომ სხვის არ უნდოდათ პირველობა, კიდევ პო, თუ არა-და, ეს კი კაცი ხომ შედგეს, რომ მსურველი ბევრნი არიან და თანაც ისეთი მაღალი მსურველინი, რომ პირველობისთვის დაეგებენ ალაზანსა და ლიხვას, ერთი-ერთმანეთს შეაკლავენ კიდევ მთელს კახეთს და ქართლს, ოლოდ-კი ვატყონ ეს გულ-ქვავი კაცი და უარი ათქვიენონ თავის პირველობაზედ.

მაგრამ თავ. ჭკუაგავის ბატონობა ისე არაივთვის არის სამძიმო, როგორც ამ ჩვენის საცოდვის გაუთოსაობის, ვასანჯეო, ბატონო, უსამართლობის. ქართველები შეყრილან, თანაინ ბანკს და სავადლახო საქმეებზე სჯიან ისე, რომ ქვეა-ქუხილი ცაში ადის, ამ უცნაურ ამბებს სწეწავენ რუსული ვახუშტის და ჩვენ-კი, ერთად-ერთის ქართული ვახუშტის თანამშრომლებს, არ შევიდითან ხმა ამოვიღოთ არც ბანკის შესახებ და არც იმ გმირების შესახებ, რომელნიც

ასა ლიტრასა რინასა კილოს დადგენ, ლაბა უხმენ; ალაზანსა და კახეთს, რომ დაეწევენ, უკლას უხმენ.

რა ამბები არა ხდება ბანკის კრებებზე და ჩვენი რედაქტორი-კი გვეუბნება, სული გაკინდეთ, თორემ ხომ იციოთ! თანაც ამ სასტიკ ბრძანებას კიდევ უნდა გვისაბუთებს: ამა როგორ უნდა ილიაბრავს ჩვენმა ვახუშტმა ბანკის შესახებ, როდესაც ბანკის მოთავე მე ვარო. ვინ რას იტყვისო, დამრბანებო. ჩემს თავს ხომ ვერ ვტყვებო! ძალიან სულელი უნდა იყოს კაცი, რომელიც თავის თავს იტყვისო და მე ვაგეთ კაცად არა ვფიცი ჩემს თავსაო.

მოდი და ამისთანა რედაქტორს ელაპარაკე... არა, დღის წინაშე, ძალიან საკიოა ამ კაცის გაძევება ბანკიდანაც, წერა-კითხვის საზოგადოებრივად და ნამეტურ მწერლობიდანაც, თორემ შენი მტერი, ჩვენ დაგმეფებებით.

მე აღარ შემიძლიან ამისთანების მოთმენა. დეე, რაც უნდა ბრძანოს მნ რედაქტორს და მე-კი გელა მინც ვაგებდად ბანკის შესახებ ორი სიტყვიერება, წინააღმდეგ მისის სურვილისა. გელა ის ბანკის საქმეებშია გაბ-

თომამ ვაქციება ეს წინააღმდეგობა და აშკარად აღიარა, რომ ეგეთი ოპოზიცია ძირს გამოუთხრის საზოგადო საქმეს და საბოლოოდ დაეკეთებებს ხალხის ზნესაო... განა ამის ნიშნები ხლავდ არა სრანს!?

მე ბრძოლის კაცი ვარ, აზრით ბრძოლას არ დავიშლი, რადგანაც ეს სასარგებლო საქმე მიმანჩიაო, გამოაცხადე ოპოზიციის ერთმა ორატორმა. ვამარ თქვენი ბატონობა, შორის ჩემგან ავტორიტეტობა, მითია დღითა დაღად ჰყო მეორემ... კარგი და პატიოსანი! მაგრამ ვისაც პირველ ასეთი მაღალი უნარებია აკვია, ის იმას-კი არ უნდა უქადაგებდეს ამომარჩეველებს, რომ ოპოზიცია თეთრის დაშავება და შავის გათეთრებაო, არამედ ზნეობრივად და გონებრივად უნდა წყრინდეს. საზოგადოებას და მომხრეებს ისეთს წრეში ეძებდეს, სადაც, ცოტად თუ ბევრად, ოპოზიციის კიანი და ბევრი სხვა რა-რადღა გწეწონ, როცა თურნა-გა-

მული და ჩვენთვის მინც ვერ მოიკლის.

ან-კი ისე როგორ ვაგებდებ, ბატონებო, რომ საზოგადო ხასიათი მინც არ აღენიშნო წრეგანდლის კრებისა. თავად ი. გ. ძე მ. ვაგარსებებს, რომ თავის დღე-ში ამისთანა ვკვიანი კრება არა ყოფილაო და ვკვიარც სხვა დროს მოვეწრობითო. ნუ თუ ეს სიტყვიანი ისეთი პატარა რამ არის, რომ ხმის ამოღებაც ვერ ვაგებდით რედაქტორის შიშით. რას მიმბნებო, თუ-კი სადმე კუას შევასწარით თავად, უნდა ორივე ხელთი დაღველებულით და ჰხარავებო შემივუტვიროთ ვარს, რომ აღარსით ვაგვეტყვი... პედეც და იძახის, რომ ამისთანა ვკვიანი კრება, ჩვენ საბედნიერად, წინააღმდეგ ყოფილა და სხვა დროსაც შევსწრებავართო. დიდ შეშინდარი ბატონი რედაქტორი. მარტო ის რად იღირა, რომ კრებამ არ მოიწონა გამგებობის აზრი და უარ-ჰყო ბანკის ვანყოფილების გამართვა ბაქოსა და ბაუშუში, ეს უბრძოლველ კუე-კი არა, ეს არის ძლიერი დიდი კუე, რომელიც ზანდუში მაგრად უნდა ჩავეკოთ, რომ არ ვაგვევაროს. მართლაც, რა საკიოა ვანყოფილებანი სათათრეთში! იძახიან, იქ ათ-თხუთმეტ მილიონამდე მოიგებრებთ ფულის ვაცემას, წელოწაში ნალი ფული ათი-თხუთმეტ მტერი ათისი თუმანი გვეტყება და ჩვენთვის კი დღისი წყალობა მაგოდენა ფულიო? მერე ვანა ფულისათვის ვაგებენ ბანკის სულაც არა, კუესის-თვის, ბატონებო, და კუას რად უნდა ფულები, მოგება და სხვა სისულელე!...

ნეტა ვიცოდეს, რითი მოეძება კრებას ეს კუეა შარშანდელს აქეთ? აქამოდღა აქნა და იქნება, თქვენს სიტყვიერად ფულზედ, მოგება და სხვა სისულელეა.

პირველი საკითხი გელა ეს არის, კუე-კი მოეძება კრებას, რომ დღეს ასეთი კრება-ღიღება დაიშაბურა თავად ი. გ. მიიხედ-მოიხედითო: ეს ხომ შეუძლებელია, რომ კუეა მის მოწინააღმდეგე პარტიას მომამტებობა, იმიტომ-რომ მ. თავის დღე-

ბულანევეები ამას როდი დაგვიდგვენ. აზრით ბრძოლის არ დავიშლითო... მაგრამ სასაცილო ისაა, რომ როცა ეს ითქვა, იმავე დროს ოპოზიციის ერთმა ორატორმა კრებას სთხოვა, აუკრძალეთ ვახუშტებს, ბანკის კრებაში შეუკრებოთ ნუ იხსენებენო. ესმით... მწერლობა აღაგებდა, აი-ქა ვეშველეთო!... დროდესაც ეს წინააღმდეგე საჯაროდ წარმოთქვა, ოპოზიციის ბელადებმა ხმა გაჰკინდეს და კრებაც არ დასმტრეს ურჩაზო-ვაგებობის სასარგებლოდ. მთელი ინტელიგენცია და საუკეთესო ნაწილი საზოგადოებისა იმის ცდას და ვეჭრება, რომ აზრს და მსჯელობას თავისუფალი გზა გავსნას და ოპოზიციაში ამის წინააღმდეგია. მაგრამ ამა ოპოზიციის ბელადები ცალკე აღმარაკეთ მწერლობის თავისუფლებზე, რა ლიბერლობა დაიწყო!...

თუ პრინციპიულის ბრძოლის თავისუფლებები ბრძანდებო, მაშ რადღა გწეწონ, როცა თურნა-გა-

ში არ იკადრებენ, რომ მისთა მოწინააღმდეგეში კუეა დაინახონ. მაშასადამე, ეს კუესის ბატონი იმპოპარტიში უნდა მოინახოთ. ამ მწერის თვლით რომ შეგველოთ მათი პარტიას, იქ სწორედ იგივე ბრძნებში ბრწყინებენ თავიანთს კუეითა როგორც უნდა იყვნენ. ხოლო ერთი არ დაგვიწყდეთ, რომ ამა წელს ერთი კაცი მიმბატა, რომელმაც ვაუთუდურა ბანკი და ვაგებდინოა წრეგანდლი კრება მით, რომ შარშან გამგებობის ტახტიდან გადაიშობინდა და კრების ტახტზედ დაბრძანდა ეს კაცი ვახლო ივენტივრების ძე მამბაგლი. მოდითო, კრება ნუ დაქვიანდებოდა! ამის მეტი კრებას არა შეჰმატებია-არც წინად და არც ცხლა.

გაკვირო

(გზა და გზა და სხვათა შორის)

ვისაც დღეს, 17 მაისს, ბედის ცდა გინდა, ვინც მარჯვენა ფეხზედ წამოშდგარა, ბედნიერი ვარსკვლავზედ და ხარო ამ ქვეყნად მოკლავდებოდა და ქუდ-ხედი დაკუთრით დაბადებოს, მუშტაილის ბაღში მიმბრძნდით. ერთი თეთრი ამაზუკა გაღიანდით, ბედის საცდელ შუშის ჩარხში ხელს ჩააყვით და ტრუზი, ტრუზი ამოიღეთ, ფუკი შორს თქვენგან. იმაზედ უკეთესი რა იქნება, თქვენს სიტყვიერად და მთქმელის ღებნას, რომ ამაშას ოც-და-ხუთი მანეთი მოიგოს! ამას ვინა სწივის, ერთი თავ-შეკცხარა რომ მოჰყვეს ბედის ჩარხს, რა უტყრა!...

ამა „ქოთუში“ ჩავადითო! ოც-და-ხუთს მანეთი ამ ოც-და-ხუთი ამაზო და ერთმა ამაზო-კი უნდა მოიგოს. ამისთანა მოგება ხომ იმისთანა კაცისათვის-კი ნატურად არის დაკაცეულიო, რომელიც მანეთის სასმ მანეთს ამოაღებინებს ხოლმე, ვსთუტა, ეს თა თუმანიც მეთოთხედ ნაწილი არ მოჰყავა და ცხერი ამოვიდა ტრუზად, რა უტყრა? ერთ ამაზად კარგი გვერდს წყდებო, რბალად იგობის ლაზათიანი ჩიხობითა, არა ნაღველ ლაზათიანი, ჩივი-პეგებიანი ხაში და ამასთან კიდევ-თავ-ფეხი

შეთობა თქვენს მოქმედობას აზრინსა და სამართლანს მსჯავრსა სდებს! ეს კიდევ ცოტაა.—დღეს აქვე რაი-ში ოპოზიციის ბროშოურა განკიცხულა და ეს უმართებელი საქმეს შეადგენსო, გაიძაბდნენ ოპოზიციის ბანკში 14 მაისს.—საკუთრის ვახუშტი კაცმა თავისი მოწინააღმდეგე არ უნდა განკიცხოსო!—ზალადღენდენ იგრივე.

მე ამ ამბავს ძლიერ ვამაყვირებ. ვაყო, ამოვინა ხანს გეწავლენ, დღე და ღამე ვასტყვებს, რაც-კი საკლიო სიტყვა მოიპოვებოდა ქართულს ლექსიკონში, სულ ერთად შეკრბებს, ართმეტიკო ვაგვარავებს, იგვირის* რედაქტორის მოკლავსო ყოველმხრივ ვაგებებს განკიცხულს და ასე ვასტყვებს, საბანკო საქმის ამანდის უკიდინარობა-კი შეწეწეწეს, ბოლოს საოპოზიციო ბროშოურა დაგებდეს, იფრინდა-შიკრიკებით მიიღოს ქართულ-კახეთი და ბარცეს და გელა იმასაც დღემომენ.

და ტყვი. მოდი და ნუ იტყვი, რომ ღვთის წყალობა ლატარია... ან როგორ არ არის ღვთის წყალობა, რომ ერთი გახვრტილი აბაზონი მიღობს მუშტადის ბაღში, სადაც დღეს ქართველთა შორის წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების* სასარგებლოდ ლატარია უნდა გაიხატოს, რომლისათვისაც კეთილს ხალხს საქაოდ შეუწირავს ძვირფასი ნივთიულობა, თითბო ოცდახუთი მანეთიანი და რამდენიმე თავი ცხვიარი. გაისიერებ, გამოისეირინებ, მუწავნ ფერადად გაშლილ-გაფორილს წაუკრებ უოფრთ ისინამოვრდ, მერე არ წყვლებით მოსხრებავ ჯიბის კუნჭულში სამდე მივარდნის აბუჯას, ამოახოხრი-ვებ და... გიოკაცს ან ოცდახუთს მივს, გავუბრუნებ, კრულ-კრულს აბაზონს ჩაიხრიალებ იმე ჯიბეში! სწორედ, სწორედ ქვეყნის მალაპოა ლატარია!...

დილო, ქვეყნის მალაპოა, როცა საქელ-მოქველი, სამადლო, ქვეყნის კეთილ დღეობისათვის მზრუნველი საზოგადოება მპირათეს ამ ლატარიას, ის საზოგადოება, რომელიც აქედან ანაღების ფულით სწავლა-განათლების გავრცელებას უწყობს ხელს და რომელსაც იმდენი განათლებული, ქვეყნის გულ-შემატყვარი წევრი არა ჰყავს, რომ მარტო იმითი შენაწევრით ისლუდებულის და იბოგინოს. უამისოდ ქვეყნის მალაპოდ არაინ ჩასთელი-და. მაგრამ რას იზამთ, როცა აღმანის გული ხარბია და გროშისა არ გამოიბრტყებს, სანამ სასარგებლო რასმე ცხვირ-წინ არ დაუღებთ, სანამ დაღუბტკიცებთ, რომ შენთვისა და სასარგებლო და სახეიროს, იკითხეთ, განა ქვეყნის საერთო კეთილდღეობა ცალკე ადამიანისათვის-კი არ არის სასარგებლო? დიდაც, მაგრამ განვითარებულ, განათლებული თვალი და სხვისის ტყვილის თანამგრძობი გული უნდა ჰქონდეს ადამიანს, რომ ეს სიკეთე დაინახოს და გულ-შემატყვობა გაუწიოს. აქ-კი აქავა, ცხვირ-წინ, საცდენი და სულის წამლვე, შეიძლება ამახალ ოცდახუთი მანეთი მოიგო, და ამა ვინ ამ გამოიბრტყებს ამ გროშებს?!

ქვეყნის გულ-შემატყვარი ადამიანი-კი რომ ცოტაა ჩვენ შორის, დიოგენის სანთლით მოსაძებნი, ამას, რომ „ივერიამ“ ხმა არ ამოიღოს ბროშურის გამო. განა ესეც გაგონილა! ცალიერი ლაპარაკი ხომ არ შეიძლება, ჭკუასაც უნდა დავეკითხოთ! ჩვენ ცველფრის ნება გვაქონდეს და თქვენ-კი არაფრისაო.—რითი ვერ ვიგებთ, რომ ბატონობა ჩამოგვრთავთ და კრპაპაყვისცემლობა ძირს დავკო... არა, ბატონობა, როგორც სჩანს, თქვენა ხართ გულითა და სულით ბატონობა მოწოდინებულნი, თქვენ გაგინობთ კერპად თქვენი თვი იმ გულ-უბრუნელო და გულ-დანადობლ ხალხისათვის, რომელიც ისე გაგიწვრთნიათ, რომ მარტო ყვირილითა და ცლარბულით სცილობს ბურთი გაიტანოს...

ბროშურის შესახებ ვერ არაფერს ვიტყვი. მოვა დრო, როცა უწმიდაც კიბის გაუსინჯვენ ამ უსუსურს ქმინლებს და მაშინ მკითხველი საზოგადოება დაინახავს რამდენად საბურთიანი და სამართლი-

სხვთა შორის, წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების* ანგარიშში ამტკიცებს, ის ანგარიში, რომელიც გვაუწყებს, რომ ბევრნი სახელეთ წერად ითვლებიან, საქმიანი-კი საწვერი ფულს არ იხდიანო. აი, ამით მოვიწყობთ ლატარიას,—დასარჩენ, ქვეყნისადე გულ-შემატყვარი ხომ მიპატრებად არ უნდა!—მოპირანდით, ბატონებო, ბედი სცადეთ, ამახ გიღებთ და, თუ იღებთ გწყალობთ, ერთის მაგიერ, ას ოცდახუთი ამახ ჩაიბარეთ. თუ მოიგებთ, ხომ კეთილი, გიხაროდეთ, თუ წაიგებთ, არც ის იქნება დიდად სანადღერლო, თუ სანამოვრდა და სასიხარულო არა, რადან მაშინ ქვეყნა, წერა-კითხვის გავრცელების საქმე მოიგებს, ღარიბთა და ხელმოკლეთა ის პაწია ბალდები გაიხარებენ, რომელნიც ამ საზოგადოების ხარჯითა სწავლობენ.

ჩიორა

გენჭოსანი

(სტენა)

ბასეას საზოგადო კრებაზედ ჩამოსულ ათაფაქიძის დღიურა *

მე ბარბიმი მქნა, ჩენს თანამეცხედრებს—ბარბიან, ესლა, როდესაც ამ ბარბიან ვწერ, ჩაებ წელსა მისის ია დღესა, მეცა და ჩემი ბარბიანზედ საქალაქო სამხედრო-ბარბიან, ვცხოვრობ ზემო ქართლის მიყრუებულს სოფელში. მხოლოდ ერთხელ-კი დავგველი ფარჯა იბოგენე, ლობის სარზედ ჩამოაცვებს ფრინველთა საფრთხივლად და იმ ფარჯის შემეწვობით შეადგინეს მის შესახებ არჩენმა სიძველეთა მკლანდებმა. მოგახსენებთ, მარშან ღვინო ბევრი მოგვივიდა. ვიყავთ ჩვენთვის და ალის ფერსა ესრუტავდით. აგრ

*) ეს დღიური სწორედ ქართულ თეატრის ბუფეტის დაზუსტთან ეძივებ. დღიური დარბის ნახებულ არის დაწერილი ბატონის ფრთით და ეტყობა, დამწერს მელნად ჯამში გასული ნაწილი უმპარია, სიგელსავეთ დაწველი ვეღო ნაქამ ბოლოდის ფრთხება და კვერცხის ნაკვეთს შორის; აღხად უბიდან თუ გამოვიდა ბატონის ეს უმპარაშვი და ძვირფასი ხელ-ნაწერი მერმარებელ საუფრის დასაბრუნლს. სამწუხაროდ, დღიური გაწყვეტილია და დაბოლოებული არ არის. ავტორი

ნია უსახელო ავტორის „ბავშვური ტიტინი“ (ამ სიტყვის ბან ვეტრანისაგან ვსესხულობ). ბროშურის ღირსების აღსანიშნავად ისიც საკმაოა, რომ ზედ ხელი არ აწერია,—სჩანს ავტორს შერცხვენია, სახელი და გვარი როგორ მოვაწერო ასეთის ნაწარმოებსაო. ესეც დიდი საქმეა! ამ ჩვენს სადავიდარაბო დროს დათაკლებს შერჩენაც გმობოდა უნდა ჩავთვალო ადამიანსაო, სთქვა შედინინმა, და მართალიცა სთქვა. მე მხოლოდ ერთს ჩასმე ვი-სურებ: გამოაშკარავდეს ვინაობა ბროშურის დამწერისა და ახლა იმის მოღვაწეობა აუწეროს ვინმე გულდადებით.

ყოველს შემთხვევაში, ბროშურა ძლიერ გაიყდა და ბევრმაც წაითხრა. ამბობენ, ზემო-ქართლში მოხუცებულმა მანდილოსნებმა-კი „დავადამოებს“ და „ვეფხვის ტყუასნა“ თავი დაწებეს და ოპოზიციის ბროშურის მიმკვებს ხელიო, მაინც ჩვენს

წელიწადი სრულდება, ამ დღეობის ღვინის ძალა თავიდან არ გამოიხსნება. არც წაივრცელდება, რადან მთელის წლის განმავლობაში ჩვენს ოჯახში სანახლად წყალი არა ხმარებულა, მე და ბარბიანს დოქტორი ვეღო ნუნუნა ტახტის თავსა და ბოლოზედ და წაშორებულებს მოგეწურებდა თუ არა, წურბელსავით მოვეკიდებოთ ხოლმე ტარებთ. დიდი შეძლება აღაბე ტარჩინია-რა, მაგრამ ერთი კარგი ენებია და ნაფუხარი მაქვს და იმედ-კი ის მასულდგმულებს, რომ ქოლაში ჩვენი საუბრობი ბანკი მე-გაულება, სადაც ფული ზღვასათა არა ზრება და სწორედ ოქროს მადანია გამოიტანე ფული ამ მუდამ პირამდე მოქციულ უღვევალ კილო-ბინადან, თორმე შეტანს ვინა გთხოვს. ვეყო, ჩვენია და თუ ჩვენე არა ვუმბთ, უცხოს ხომ ვერ გათვლინებთ!

ერთს დღეს ღვინის ჩაბრუნვის ნეტარებაში ვიყავი, მე და ჩემი ბარბიანე ტახტზედ ბრძანდებოდით, ტიტენე ფეხები კლდებზედ მქონდა აუღედებული და თითები ვითვლიდი (დალახების დემრთა, ღვინის ბრალი თუა, თუმცა სამოყურე მაინც ხან-თოფე, როგვე ფეხის თითები და ცხრა გამომივიდა, ხან თერთმეტი!), ქალაქელი, ნასაული ყმაწვილი, თ. ლორსაბის შვილი თავმჯდომე შე-მოდინა და მომიყვა გრემეს ამბავს, რომ ბანკი უშენოდ იღუბება, იმის მეტი ამა რაღა დავაჩინია, რომ ისიც ოროდელ კაცის გაუმადლარ მუქ-ლი ლუქმდე გავხადითო. წაშორდი, ქვეყნისათვის თავი დასდე, მხარში ამოვივიდეო. მეც დავდე ქვეყნისათვის თავი, გავლენი ახალბოსი დი-ლები შევიკარ, წინდები დაავიციე, მოვეზნადე, ქამარ-ხანჯალი შემოვი-კარ და ერთი ტიკაროც (ი ტიკელი, ფუქსავდისა და წაწურის ხელს თუ ავესო, სოფელს არ გამოვიციო-ბოდიო, რომ ურეზნდევ გამოიცი-ლი) წაშორედი და წაშორედი. რა ვქნათ, ვეცაცები ვართ, ქვეყნის სა-სახური, ბერგ, ვიღამ უნდა ითაოს, თუ არა ჩვენ?!

აე, მასია, ქალაქში ვართ. დიდ-ძალი თავდაზნაურობაა ავ-მოყრილი. თავმჯდომე აქ არის და მარცხებს, როგორც ვითარა, ისე მოქციეობს. როგორც შესრუტეო, ი ჩვენს დავე-ნებულს კაცებს შექმა სდომებიათ

მანდილოსნებს იელოვით მოვლთ ოპოზიციით. ამას წინად ერთი შლი-აპოსანი მარწმურებდა, რომ ჩვენს სა-ზოგადოებაში კრიტიკული მსჯელო-ბა ოპოზიციამ შექმნა და იმისმა ბროშურამ აღსძრა აზროვნული მო-ძრაობაო. თუ საქმე ასე წყვიდა, იქნე-ბა მალე იმ დროსაც შევეწვრთო, რომ ოპოზიციამ სრულდება გარდა-იქცეს და ქალაქიდან სრულიად გან-დევნოს ხუნჯია, წითელი, ყვითელი და სხვა ამ გვარი ბატონებნი... აქ საკვირეობა და სასაცილო არაფე-რია. ასეთი ამბავი ჩვენზე უკეთესები და მართათია. ამ მობოგანთა, რა მო-უფრედათ ფარხებებს მთლიანეს დროს. როცა ქარაფშუტა და ჩიტი-რეკია გვირის ასაბრუნებელსა და ოპო-ზიციის დროშა აღმართა, „ბუღინე-ვინი“ სულის ავადმყოფობად გადა-იქცა და მთელს პარტეს მოედო. ბუ-ღინევისისაგან ბევრი ქუთაზე შესე-დაო, ამბობდა მაშინ გამოჩენილი მკურნალი და მეცნიერი მარკო. ვინ

მანქისაო. ანგარიში მოვთხოვეთ ნა-ღის ფულისცა, საქონლისცა და ნისისცა. ანგარიშს დროს რუსუ-ლი წამოიურის და წამოთვლიდა... ნა-ხიბის სოფელში მარტოც დრო იყო, რომ ვიღაც რუსის „სტროკობა“ გა-მომადგინა, ყველანი წასულიყვნენ.

აე, მასია. დღესაც დიდი ღლაპ-რაკი გეკრნა. ი ჩვენი ამირჩიული კაცები თავისს არ იშლიან, ჩვენ შეგვეკვირეთ ბანკიო. თავმჯდომე ასე მიიხრა, თორმე დასწყე-ლოს ღმერთმა, დღე-კი დავეცე-ნეთ, რაკი თქვეს, ჩვენ სულ არ გვიდნობა“ ვინაბეთ... ჰჰჰჰ, მიდინება... ვაი, დღესა, სდ არის ჩემი ქვეყნი-ბი, რომ ერთი გვერდზე წამოიუ-ვგორდეს...

აე, მასია. დალახება წინად გიორ-გიმ, ოთხი დღეა ქალაქში ვარ და საქმეს ჯერ ვერ მოვრი. ბევრი უკე-პათი ძალიან და ანგარიში მეტად აბრეულია. ამ ქვეყნის საქმის თავის ტყვიელში სულ ერთიანად ჩამოვლი, ლაბრები ჩამომეკიდა. ეს ძილი რაღა ოპოზიციამ, ძალზედ დამწმედი, სულ მარბორებს და მივლეს. სკამები ისეთი გაუმართავი, რომ კაცი ვერ წამოგორდება... ჰჰჰჰ, დავიძინებ და ცნკნის დროს თავმჯდომე გამო-მადილებს, რაკი თუ უნდა, მავს ცნკ-ნი ჩავუღებ... ჰაი, ბერგ, სოფელი... არ გვინდა, არ გვინდა! ბარბიან... ე ღოკო მომწაწოდ ერთი, გენაცა... ხერ... ხერ... ძნელია ქვეყნის სასა-ხური... ე, ვინ ოჯახ-დაქციული მადილებს, არ მინდა, ვეღარ დავ-ლეც, კაცო, არ შემიძლიან!...

აღლე

ნინაგური

საკვირთა ვახუთი, № 4.

გამიარჯულებს

გამიარჯულებს „ოპოზიციას“, თუ იქ-რამე—ყოველსა ეს გამიარჯუნს პირველი და სასუქე აქნათ.

—ისევე იქვეა, გამიარჯუნს, ამას რაღა მეთხობა უნდა! ასეთი „პარტია“ დასწავლდება, რომ დადამწმედას იქვე დასწავლეს სიმამეს და თუ იქვე ასე-თი გამიარჯუნიდა ბავშვის წამოიყვანა, რომ თავსა უნდა დაგონებიათ: აჰსო! რა ბა-როგორც შესწირის ქვეყნისათვის თუ თქვენს ბატონს თქვენს მეტო შე-

იცი, იქნება ჩვენც ასეთი უბედურ-ება მოგველის იქ, საფრანგეთში, მეტრიაზა გენერალმა, მოგვეითი ღვთის წყალობა, მალე მოაქურცელა დრი-გინ-დრიგინით პარიკიდან. მაგარი-ეს მაგალითი ჩვენში, მოსატანი არ არის და ჩვენსა და საფრანგეთს შუც დი-დი ზღვარი სდევს. იმედითა, ჩვენ-ში იქნავე საქმე არა ბი.

რაც უნდა იყოს, წრეწინდელ ოპო-ზიციას გავწრთონდება ამნიცა. ჯერ ერთი ესა, რომ მეთავარი ოპოზი-ციები დარბაზში რიგრიგზე სხედან და სწავლილდენ მარგენივ და მა-რცხნივ მხარს უჭერენ ერთმანეთს. მეორედ კიდევ, ისე ბევრს აღარ ლაპარაკებენ, როგორც შარშან. წაუსტლს წელს ერთი ოპოზი-ციის იხის გრძელს „არჩენს“ ამ-ბობდა, რომ თითო „არჩენს“ სი-ტყეები ძივზედ რომ ავსებათ და გა-ეკეტიან, მთელს საქართველოს გას-წავებოდა სიგე-სიგანეზე, მავს ზღვიდამ კასიის ზღვიდამ და დარია-

ლი ადარა ჭკუეს, რა უბედური ყოფი-ლაო!...

თუქმა ზოცა ამ გამოწვევადგანი-დღეწავლადგან თავის სოფელს არ გას-ცინდავს, ქალაქს ნაიწველად ჰსუჯეს, არც ვარსა და არც დიდს საზოგადოებაში არ ყოფილად, მაგრამ ისე დასწავლეს-ულ და წაიხამებულად, რომ გვერსხიათ, პარლამენტის საკანონმდებლობა და ფეხის ადგომად, აქნის მაგარად, ტრი-პუნაზე მოთარგმნის. ჩვენი აქნისამდე ცნობადი მჭერ-მეტყუელება სულ გარე-რქეს. თითბო „კვერსავს“-კი ხმის არ აღე-ბინებენ. წამოადგება თუ არა „ოპოზი-ციის“ საპასუხად, ისეთს წყნრულად, დადგეს და სხვაობასა საცხენს, რომ მოვადარავსას არა ამისას-არ.

—ბატონო, აქ ვიდესაც თავმჯდომე-რეობა დასწყებად და მე ადარა მოქციე-ბან-ბან! სხვათა თათი აქნაა“.

გამიარჯუნს ამისათხა უნდა! შენ სწრასევეს მკითხვინა, მე ნა-სუსეს არ მოგვეც; შენ გინდა, შენებურად დაგვანბნა, თავ-გ-ს ავკითხა, რომ ვე-დექ შენი გაიყვინა! უყნება აქნეს“ ერთი ოპოზიციელი.

„გვეყო შენი ბატონობა, ამის ძქობა ადარ გაბატონებოთ! ჭკუარის თამხად „ოპოზიციის“ წარმომადგენელი...“

განს ეს გამიარჯუნს ნიშნები არ არის? ქართველებს დაგვიტყვიან: რიგის, წე-სის მოყვარე სხვახ არ არის, გაწურთის აჯადა, დასცნობანს არა სწამსო.

ამის მიქმედა ამ ჩვენს კრებაში მობრ-ძანდეს და „ოპოზიციის“ დაგვიტყვის, თუ თავისი სიტყვა ბოდიშით უყნ არ წაადოს.

მათელა ოპოზიციას ასეა მამათხელი, თითოე ერთი თავი მათ და ერთი სიმა სკეპს გულის დაგვანსო: თუ მანკის მმართველები იტყვიან რასმე,—არ გაი-ნდა, არ გვიწინა! მამადიხენს, და თუ ოპო-ზიციას სარდადგანსა—ბრავ, ბრა-ვო! ერთ-სხედ დამიხებენ და ტაშის-კურას საცხენს.

დასცნობანს არ არის, მა რა ვანახან? ერთი „ოპოზიციის“ მეთაოფრთავა-ნი გვეტყუნება: „მადამ წამომართავს, თა-რამე ქალაქში რა ჩამომიყვანდა, ამ ხა-ქობანს არ ჩემი სიტყვა. ესეა მეუბნებან, ამას და ამას თითონი ეტყე ჩაუდგო. მე რაღა ერთს არ ვიბნის, ვან არანა? არც არა ვიცი, ძველეს დაუშავებთ რამე, თუ არა, მაგრამ ჩაუდგებ, და მესხურება.“

დასცნობანს ამასვე მეტე გავიხილავ? ამისათხა გაწურთინადა და მომიხიდა ვარსა, დაწმუქებულნი ვართ, გუამიანად არ ყოფილბა. თავსაბა რომ აუხილან და

ლაღენ ტრანსფორმადე. ესლა სულ სხვაფრედ იქვეა,—უნებო კლიტე და-უნელი და ისეთს მოკლე „არჩენს“ ამბობს, რომ ზღვიდელსი მათი-გონი თავტრის ზალიდენ გოლოგი-ნის პრესპექტივამდ მოღის-ლა გასწ-ვლებმა...

ვთავებ ამ მასლათის და კარგე-დც ვიცი, ზენდის თქმისა არ იყოს, რომ, სადაც კაცი კუმპირტობს იტ-ყვის, იქვეა იმისი გომლოვთა... ვინ იცი, იქნება ოპოზიციის ბუღადებმა ესლაც „უწინდარმები“ დაიძიბონ და თხოვნაც მიართვენ მანს გუბერნიის თავდაზნაურთა წინამძღოლს, აღა-გენი ჩვენი მოწინააღმდეგე ვახუთი, დასარბული „ივერია“ და გასრითე ვე ვიღაც თავ-ხედი და კანდინერი გულმინდელი ჩვენი ყმაო.

Plebs

